

NOORDZEEOVERLEG

Aan

Ministerie van KGG
T.a.v. Minister van KGG

Datum
Betreft

16 april 2025
Inbreng Noordzeeoverleg voor
ontwerpprogramma aansluiting wind op zee-
Eemshaven

Noordzeeoverleg

www.noordzeeoverleg.nl

Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL)

Rijnstraat 8
Postbus 20901
2500 EX Den Haag
www.overlegorgaanfysiekeleefomgeving.nl

Contactpersoon

secretaris

E:

Ons kenmerk

IENW/BSK-2025/93799

Bijlage(n)

Geachte minister,

In de plenaire bijeenkomst van het Noordzeeoverleg (NZO) op 12 maart j.l. zijn de hoofdlijnen besproken van het ontwerpprogramma aansluiting wind op zee – Eemshaven (PAWOZ-Eemshaven). Bij de bespreking was ook een vertegenwoordiger van het Omgevingsberaad Waddengebied aanwezig. Via deze brief informeer ik u graag over de bespreking en breng ik de aandachtspunten van de NZO-leden onder de aandacht.

De voorgenomen routekeuzes om elektriciteit uit windpark 'Doordewind' (DDW) en waterstof uit windpark 'Ten Noorden van de Waddeneilanden' (TNW) aan te landen in de Eemshaven zijn op een heldere manier uiteengezet. Ook de afwegingen die daaraan ten grondslag liggen, zijn toegelicht. Het programma heeft op de Noordzee drie platformlocaties en vier verschillende routes onderzocht en op de Waddenzee zes routes waaronder een tunnelsysteem onder de Waddenzee door met het intredepunt op de Noordzee. Daarbij gaat het ook om opties voor aanlandingen verder in de toekomst.

Op verzoek is getoond welke Noordzeeroutes het KRM-gebied¹ Borkumse Stenen doorkruisen en de ligging van de routes ten opzichte van het verkeersscheidingstelsel. Route D heeft volgens het onderzoek de minste impact op de Borkumse Stenen. Qua scheepvaart zijn er twee verkeersscheidingstelsels en daartussen TNW en DDW. Ze worden gekruist maar met goede afspraken kan de scheepvaart ongehinderd plaatsvinden. De kabels moeten dermate diep komen te liggen dat risico's van ankeren of slepen tot het minimum zijn beperkt.

Aangegeven is dat de 'tunnelvariant' (route X), bestaande uit meerdere tunnelbuizen, potentieel biedt, maar pas in 2036 of later afgerond zou kunnen zijn. De energiesector in het NZO wijst erop dat de 'tunnelvariant' een uitbreiding van modaliteiten (zoals CO₂) kan bieden. Daarmee wordt steeds meer complexiteit toegevoegd aan de energietransitie, wat risico's op falen en kostenstijging met zich meebrengt. Het is een ingewikkelde keuze, de windsector vraagt zich af of de risico's van het tunnelsysteem wel voldoende beschouwd worden. Uw ministerie gaat de 'tunnelvariant' verder onderzoeken voor toekomstige toepassing. Het NZO benadrukt dat het belangrijk is zicht

¹ Kaderrichtlijn Mariene Strategie-gebieden.

Datum

16 april 2025

te houden op de complexiteit, de kosten, de impact en de onzekerheden van het tunnelsysteem. Om de klimaatdoelstellingen te halen is een continue en gelijkmatige uitrol van wind op zee als onderdeel van de energietransitie noodzakelijk.

Ten aanzien van het intredepunt van de 'tunnelvariant' op de Ballonplaat is het voornemen een kunstmatig eiland te realiseren. Vanuit het oogpunt van ruimtelijk beslag, stabiliteit van het intredepunt en milieueffecten is deze keuze te begrijpen. Het NZO vraagt wel aandacht voor zeespiegelstijging als mogelijk knelpunt bij de onderhoudskosten van het eiland die daarmee gepaard zullen gaan. Het gaat namelijk om een dynamisch gebied met Waddeneilanden, platen en binnendelta's. Daarnaast is de zandvoorraad in dit gebied gering. Het ministerie van IenW beoogt in de Partiële Herziening van het Programma Noordzee 2022-2027 de zandvoorraden te vergroten om zo eveneens de kustverdediging voor de Waddeneilanden te borgen. Daarnaast willen de natuurorganisaties graag zekerheid dat de ecologische effecten van het intredepunt op de Ballonplaat goed in beeld zijn, mede gezien de mogelijke cumulatieve impact van andere activiteiten in het gebied. Daarvoor is onderzoek nodig.

Ten aanzien van het west-oost tracé (boven de eilanden langs) vraagt de visserijsector om bevestiging of dit tracé binnen of buiten Natura2000-gebied ligt. Voor de visserij en de scheepvaart is het daarnaast van belang dat de kabels en leidingen 'overvisbaar' zijn. Ook vraagt de visserijsector om aandacht voor de eventuele effecten op vis van grotere kabels met meer vermogen. TenneT heeft aangegeven dat in nieuwe windparken met gelijkstroom wordt gewerkt. In de basis is het effect daarvan op de zeebodem en het milieu minder. Ook is een voordeel van gelijkstroom dat zij met minder kabels meer stroom kunnen vervoeren.

Er is waardering voor de grondige bestudering van de milieuaspecten en de mogelijke ecologische impact. Over het trechteren van de opties is toegelicht dat de tracés die in het proces zijn afgefallen een slechtere ecologische score hadden dan de routekeuzes die nu zijn gemaakt. Daarbij wordt wel aangemerkt dat de 'tunnelvariant' volgens het onderzoek mogelijk minder negatieve ecologische effecten heeft dan het voorkeurstracé (de Schiermonnikoog Wantij-route). De voorgenomen keuzes in het ontwerpprogramma passen binnen de scope van het programma PAWOZ-Eemshaven en kennen ecologisch de meest optimale mogelijkheden.

De natuurorganisaties zien Noordzeeroute D als logische keuze om de kwetsbare ecologie van de Borkumse Stenen te ontzien. De 'tunnelvariant' past niet binnen de tijdshorizon van de huidige routekaart 2030-2032. Voor de natuurorganisaties hebben de oostelijke routes (Oude Westereems route (II) en de Tunnel route (X)) echter de voorkeur, mits de (cumulatieve) impact op de ecologie wordt gemitigeerd. Zij wijzen erop dat het ecologische profiel van die route beter is. De keuze voor het alternatief vanwege het tijdsaspect zal bezwaar oproepen waarmee de tijdswinst kan verdwijnen.

Datum

16 april 2025

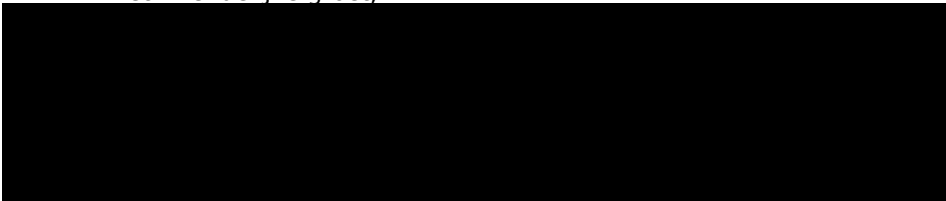
Bovendien wordt de kans gemist om cumulatieve effecten op de ecologie van zowel de Noordzee als de Waddenzee te verminderen. De NZO-partijen raden een integrale beoordeling aan van de Noordzeeroutes, de Waddenroutes en de koppelingen daartussen (van windpark tot land) op basis van een analyse van de cumulatieve effecten op de ecologie.

Tot slot

Op de Noordzee en de Waddenzee staan we samen voor grote uitdagingen om de energietransitie te volbrengen, waarbij voldoende ruimte behouden blijft voor een gezonde natuur, duurzame voedselvoorziening en veilige scheepvaart. Daar werk ik met de leden van het NZO aan bij de uitvoering van het Noordzeeakkoord.

In deze brief heb ik uiteengezet hoe het NZO verwacht dat het ontwerpprogramma PAWOZ-Eemshaven zich verhoudt tot de doelen van het Noordzeeakkoord. Ik waardeer het als uw ministerie het definitieve programma komt toelichten aan het NZO en wens u veel wijsheid toe bij de besluitvorming.

Met vriendelijke groet,

A small black rectangular box redacting the name of the chairperson.

Voorzitter Noordzeeoverleg

